

ami ne vérezne több sebből. Számon kérni a hibákat most már értelmetlen lenne, hiszen minden pontatlansága ellenére ez a szerződés éveken át működtette a zenekart. A szerződés nem helyettesíti a szerződő felek között lévő (vagy már nem lévő) bizalmi légkört. A bizalmi légkör pedig megbomlott. Ehhez az is hozzájárult, hogy az eredeti konstrukció, amire az együttműködés épült, két művészeti vezetőt tételezett, név szerint Fischer Ivánt és Kocsis Zoltánt. Kettejük nevéhez, mint szíami ikrekéhez fűződtek a korábbi sikerek is. Ahogy a szponzorok egy köre, mi is elgondolkoztunk Kocsis Zoltán távozásán valamint a kuratórium évek során történt átalakulásán. A szponzori pénzek észrevehető csökkenése miatt egyre nagyobb teher hárult a Fővárosra. A pénzügyi helyzet nagyon kusza és jelen pillanatig nem tudtunk az Alapítványtól a helyzet tisztázására alkalmas kimutatáshoz jutni. Ez félreértésre ad okot annak meghatározásában is, hogy valójában mennyi pénzzel támogatta az Alapítvány a Fesztiválzenekart az elmúlt évek során. Számításaink nem egyeznek, következésképpen konzekvenciáink sem. Az azonban bizonyos, hogy az Alapítvány sokat költ magára, amire a külső támogatók nyújtanak fedezetet.

Jelen pillanatban a Főváros közpénzéből működik egy zenekar, aminek státuszát

nem tudom meghatározni, mert az Alapítvány kétségbe vonja, hogy az együttes fővárosi intézmény lenne. Szerintük a szerződés a Főváros és az Alapítvány mint külső támogatók között kötött a zenekar működtetésére. Nekünk csak annyi közüink lehet a zenekarhoz, hogy biztosítjuk az évi (jelenleg) 200 milliós bérkeretet. De ha nem fővárosi intézmény, akkor miért ülnek közalkalmazottak a pultok mögött? Alapítványi, egyesületi zenekarnál nincs ilyen. Felelős vezetők szerint ez a lényegyet nem érintő, üres jogászkodás. Ezzel szemben éppen ez tartozik a lényeghez, mert ha nem fővárosi intézmény, akkor viszont közpénzekből fenntartott valamilyen magánzenekar.

Külföldön ez a zenekar megfelelő napi-díjért játszik, miközben kapja tőlünk a havi fix fizetését. Mi viszont nem tudjuk, mit kap az együttes az impresszárióktól, mivel az a pénz az Alapítvány számláján jelentkezik. Turnékon tehát vagy nekünk kellene szerződniük, vagy az Alapítvány mint menedzser kapjon szokásos províziós díjat, esetleg bérelje ki tőlünk az együttest. Tiszta lelkiismerettel mondhatom, mert nálunk kötelezően ellenőrizhető minden kifizetett fillér.

Szomorú a mostani helyzet, hiszen sokáig példamutatóan korszerű fenntartású zenekarként működött a Fesztiválzenekar,

amelyben voltak közpénzek, létesült alapítvány, amelyen keresztül komolyan aktivizálta magát a privát szféra is. Jó lenne, ha kétoldalúvá nyílna az általunk kezdeményezett kommunikáció, hiszen ennek az egész vitának egyetlen igazi vesztese van: a zenekart hosszú évek óta, feltétel nélkül szerető közönség.

Akiknek megszűnt a kuratóriumi tagságuk:

Ascher Tamás
Baló György
Balassa Péter
Erdély Zs. Gábor
Bod Péter Ákos
Henyé Nándorné
Jeney Zoltán
Kádár Béla
Kepecs Gábor
Klenjánszky Tamás
Lengyel Márton
Lenk Géza
Mihályi Gábor
Németh G. Béla
Rigó László
Dr. Széles Zsuzsa
Szöllősy András
Dr. Téglássy Tamás
Wilhelm András
Zombor Gábor
Dr. Rabár Ferenc †

Tóth Anna

ZENEKARI KÖRKÉP AZ EZREDFORDULÓN III.

A Szegedi Szimfonikus Zenekar

„A város a zenészek működését minden lehető alkalommal igénybe vette, körmenetek, városi felvonulások, nagyobb házszenelések alkalmával, sőt 1753. január 24-én, amikor az új akasztófát felállították, még akkor is zenéltettek velük.”

Azaz nem sokat változott két és fél évszázad alatt egy városi zenekar helyzete. Akasztófát ugyan nem avatnak, de a muzikusok bizony megérik, ha a fenntartó településnek jól vagy rosszul megy a sora. Még abban sincsen különbség a 18. század közepe és a millenniumi év között, hogy akkoriban is szívesen alkalmaztak olyan zenészeket, akik tanítani is tudtak. Ez egyben arra is bizonyíték, hogy a szegedi polgárság mindig szerette és igényelte a zenét, annak minden műfaját. Mind a mai napig érződik, hogy Fricsay Ferenc, Figedy-Fichtner Sándor, Vaszy Viktor álltak a külön-

böző összetételben és különböző nevek alatt működő együttes élén. A Szegedi Szimfonikus Zenekar aranykora ilyen minőségű hivatalos megalakulása (1969. augusztus 1.) előtt kezdődött, amikor Vaszy Viktor 1957-es Szegedre való visszatérése után megalakult a város operatársulata. Őt Pál Tamás, Oberfrank Géza, Acél Ervin majd Gyüdi Sándor követte a vezető karmester pulpitusán. Hivatalos megalakulásának dátumától a Szegedi Szimfonikus Zenekar több mint 970 hangversenyt és 2300 operaelőadást játszott. Számos híres vendégművész fordult meg a városban és

újabb hírességeket várnak majd az új évezredben is.

Hogyan látja az együttes mostani helyzetét az egy esztendeje kinevezett vezető karmester (Gyüdi Sándor), a fiatal klarinétos (Tamás Péter) és a nemrég vendégkarmesterként Szegeden járt Gál Tamás?

– Majdnem egy éve beszélgettünk annak kapcsán, hogy Ön lett a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatója. Hogyan értékeli az elmúlt időszakot? Mennyiben sikerült és mennyiben nem sikerült elképzeléseinek, célkitűzéseinek megvalósítása?

Gy.S.: – Lassan véget ér a szimfonikus zenekar vezetésem alatti első évadja, már csak egy májusi hangverseny van hátra. Úgy érzem, jól szerkesztett, gazdag hangversenyévad volt ez, a közönség szimpátiájától és egyre fokozódó érdeklődésétől kísérve. A koncertek jelentős részét a nézőtérrel hallgathattam és meg kell mondjam, elégedett voltam. Másfelől a végére értünk egy idő előtt befejeződött operai szezonnak is, amely váratlanul és kellemetlen meglepetésként, anyagi okok miatt lett karcosabb a tervezettnél. Minket ez annyiban érint, hogy az évad elhalasztott premierjeinek egyikén, a Simon Boccanegra felújításán bizony komoly feladatunk lett volna.

Sok viharon is túl vagyunk, hiszen Szeged is forrongott a művészeti élet. A nyugodt évadkezdés helyett azzal foglalkoztam, hogy a városi önkormányzat át akarta alakítani itt a művészi intézményrendszert. Részben önálló intézményekből (a bábszínházból, színházból és szimfonikus zenekarból) egyetlen, gazdaságilag egymással összefüggő intézményt kívánt létrehozni. Tapasztalataim alapján ezt nagyon elleneztem és ellenzésem okai bizony meg is jelentek az évad vége felé- „szerencsére” csak a színházban. Éppen a gazdasági szempontok azok, amelyek révén nem szeretnék semmilyen közösséget alkotni az általam egyébként tisztelt és szeretett színházzal.

A tavalyi interjúban még volt szó, hogyan kívánom megvalósítani a zenekar szakmai fejlődését elősegítő, a pályázatomban megfogalmazott tervet, amely szerint az együttessel jelentős karmesterek dolgozzanak és legyen köztük valaki, akinek többszöri visszahívása, folyamatos munkája, jelenléte révén nagyobb hatást tud gyakorolni a muzsikusra. E karmester Lukács Ervin lett, aki a két bérlet 5-5 hangversenyéből 2-2-t dirigált, ami bérleti koncertjeink 40%-át jelenti. Jelenléte meghatározó lett a szegedi zenei életben. Én magam egyet-egyet vállaltam, amiből aztán még egy lett Pál Tamás lemondása miatt.

Ifjúsági és matinéhangversenyek is voltak, ami nem egy és ugyanaz. Az ifjúsági koncerteken ugyanis az iskolák megvesznek egy-egy előadást és tanítási időben kivezenylik a tanulókat. A matinékoncerten azonban kibéreljük a színházat és vasárnap délelőtt – nemcsak gyerekeknek, hanem gyerekeknek-felnőtteknek együtt – adunk kicsit lazább szerkezetű, több ismertetéssel ellátott műsort. Megpróbáltuk a bernsteini, Vásáry Tamás féle vagy kakaókoncert-szerű megoldást modellként használni.

Viszonylag sokat jártunk külföldön. Kétszer rövid időtartamú, egy-két koncertes kiránduláson, de volt hosszú, 17 hangversenyes (Rossini, Verdi, Puccini) operagála turnénk

Németországban. Először dolgoztunk ezzel a német impresszárióval és már a sikeres turné végére tudtuk a jövő évi időpontot, amely még több fellépésből álló sorozatot jelent.

Április elején játszottuk Bach János passióját, amit aztán Spanyolország öt különböző városában is előadtunk. Ezután utaztunk Franciaországba, ahol Liszt Krisztus oratóriumát adtuk elő Perpignanban egy olyan speciális egyházzenei fesztiválon, ahol már járt a szegedi zenekar. Ez a fesztivál mindig húsvét előtt van és mi játszottunk a záró koncerten, nagyszombaton. Rangos felkérésnek tettünk tehát eleget.

Hasonló eredményként értékeltük egyébként a mű első itthoni előadását is, hiszen a Budapesti Tavasz Fesztiválon, a Mátyás templomban játszottuk Bartók születésnapján, március 25-én, amit a Bartók Rádió is közvetített. Ezt követően a Kecskeméti Tavasz Fesztivál záróeseménye volt az oratórium. Az eredeti tervek szerint a Szegedi Szabadtéri Játékokon is szerepelt volna egyszer ez a Krisztus. Ott azonban annyira átalakultak a dolgok, hogy a szegedi bemutatóra csak a jövő évadban kerül sor.

A jövő évi külföldi naptárunk is szépen gazdagodik. Nemcsak mennyiségi, de minőségi javulás is van, hiszen eddig nagyon sok művészi kompromisszumot kellett kötnünk egy-egy turné érdekében. Kérték a zenekart Wagner opera előadásához valószínűtlenül kis létszámú felállásban, ami nem eredményezhette elfogadható zenei színvonalat. Ezeket le szeretnénk építeni és már most se ilyenről van szó. Komoly nyugati operaház rangos produkciójához megyünk zenekarnak. Nagyvárosi színház keresett extra feladatra extra zenekart, és valóban kerestek, hiszen nem volt elég bemutatkozó anyag kazettával, hanem el is jöttek meghallgatni minket. Ezek után szerződtek, méghozzá 80 fős zenekarral. A darab egy picit még nehéz nekünk, de meg fogjuk tudni tanulni. A lehetőség hosszabb távúnak ígérkezik, hiszen ott az a színházi szokás, hogy a „klasszikus” repertoárt saját zenekaruk játssza, de minden évben műsorra tűznek egy különösen nehéz darabot, amihez vendég együttest hívnak.

– *Mennyire van lehetősége szociális szempontból eredményeket elérni az együttes számára?*

– Csak annyira, hogy – ha ilyen adódik – megpróbálom megakadályozni a negatív változásokat. Önkormányzati intézmény lévén, a fejlesztés semmivel sem nagyobb, mint más hasonló helyeken. 6%-os bérfejlesztésre adtak fedezetet, külső forrásunk nincs, amiből ezt meg lehetett volna növelni. Vidéki zenekarok

átlagos bérszintjén vagyunk, annál egy árnyalatnyit van több juttatás.

– *A színházi problémák mennyire érintik az együttest?*

– Anyagilag semennyire, szakmailag pedig megpróbáltunk segíteni. Felajánlottuk, hogy ha túl drága kinyitni az épületet, rendezzünk opera- és operagála előadásokat más, olcsóbb üzemeltetésű helyszíneken. A most elmaradó Boccanegra bemutató helyszínén a rengeteg próbát igénylő Boccanegra helyett a már álló produkcióból javasoltam előadásokat az opera tagozattal együttműködve, amiből ebben az évadban talán megvalósul néhány operagála előadás. Hatását tehát nem érezzük, csak egy kicsit csalódottak vagyunk, hogy a segíteni akarásnak nincs foganatja. Ugyanezt érzik egyébként az operatársulat tagjai is, akik szintén sok felajánlást tettek, amire nemigen reagált a vezetőség.

– *Bíz-e abban, hogy a dolgok ilyen alakulása következtében gazdagabb utánpótlás-kínálattal számolhat majd? Hogy jobban válogathat a jelentkezők közül?*

– Nálunk eddig sem voltak ilyen problémák. Inkább az a gond, hogy nincs státusz, nem tudunk mire próbajátékot hirdetni, pedig szeretnénk bővíteni, például a csellósólamot. Kisebítőket alkalmazunk, jobbnál jobb fiatalokat, akiket szívesen szerződtetnénk is. Nálunk erősek a zeneoktatási intézmények, számon tartjuk a végzősöket, a potenciális utódokat, akiket hívnak is helyettesíteni, ha valaki megbetegszik vagy más miatt nem tud dolgozni.

– *Az előző időszakból „örökölt” gazdag romantikus repertoár pedig nagy létszámot igényelne.*

– Valóban így van és nem is szeretünk zavaró zenei kompromisszumokat kötni. Ezekben a darabokban egy-egy pult kisebbítőt alkalmazunk a szükséges helyeken. Lukács Ervin koncertjein is 44 fős vonóskarral szerepeltünk, amit a minisztériumi támogatásból és egyéb gazdasági manőverek segítségével finanszíroztunk. Nemcsak a főiskoláról, hanem a színházi zenekarból is nagyon jó muzsikásokat tudunk ilyenkor hívni. Ez nemcsak szakmai, de emberi szempontból is jó, mert korábban kibékíthetetlen ellentétek voltak a két intézmény zenekara között. A budapesti Krisztus előadásán, Lukács Ervin koncertjein is voltak színházi muzsikuskok. Fordítva is igaz, tehát a mi kollegáink is gyakran szerepelnek a színházban.

– *Őn, mint a Szegedi Szimfonikus Zenekar muzsikusa tagja érzett-e jelentős szakmai, közérzeti változásokat abban az egy évben, amióta Gyüdi Sándor lett az együttes igazgatója?*

T.P.: – Természetesen sok kellemes változás történt a zenekari élet több területén. Ez

nem azt jelenti, hogy bármilyen problémám lett volna az előző vezetéssel, hiszen akkor kezdtem el dolgozni a zenekarnál. Örvedetes azonban, hogy egyre több tekintélyes, neves karmesterrel dolgozhatunk. Ebben az évadban Lukács Ervin szinte állandó dirigensünk volt, élményszerű munkát jelentett a Gál Tamással való közös munka is és Pál Tamással is dolgoztunk, aki már sok kitűnő koncerten dirigálta együttesünket. Egyre inkább szembesülnek a muzikusok azzal, hol tartanak valójában. Egy-egy próba Lukács Ervinnel bizony sok mindenről fellebbenteti a fátylat és mindenki törekszik arra, hogy tudása legjavát adja. Nem tett jót a művészi munkának és a hangulatnak az a bezártság sem, ami most végre megszűnni látszik. Viszonylag ritkán koncerteztünk Szegeden kívül, s bár működik a világ nélkülünk is, jobb azt érezni, hogy számon tartanak bennünket. Kevés kapcsolatunk volt más együttesekkel, ebből következően az összehasonlítási alapunk sem volt teljes. Most végre kimozdultunk, a Tavaszi Fesztivál idején koncerteztünk Budapesten és Kecskeméten, Gyüdi Sándor igazgató-karnagy úrnak köszönhetően egy spanyolországi turnén valamint egy ahhoz kapcsolódó, rangos franciaországi egyházzenei fesztiválon szerepeltünk húsvétkor, és részt veszünk a Szombathelyen megrendezésre kerülő Magyar Szimfonikus Zenekarok Országos Fesztiválján, s egyre több, egyre színvonalasabb külföldi turnéra utazunk.

Anyagi oka is van a közérzet javulásának, vagy mindez csupán a minőségibb, rangosabb munkának szől?

Annnyiban lehet anyagi javulásról is beszélni, amennyiben több a különmunka lehetősége. Ez az, ami a zenekar vezetésén múlik – a többi, a hivatalos fizetések és juttatások sorsa, az önkormányzat, illetve a költségvetés kezében van.

Változott-e a műsorpolitika az elmúlt évadban?

Igen, változott, hiszen két egész estét betöltő „klasszikus” koncertünk volt, egy Haydn-Mozart műsor Gyüdi Sándor igazgató-karnagy úr vezényletével és egy Beethoven-est Oberfrank Péter karnagy úrral. Ez remekül ellensúlyozta az elmúlt években egyre inkább a romantikához kötődött zenekari programot. Válogattunk a XX. század zeneirodalmából is, Bartók, Kodály, Britten művei csendültek fel eddig a már repertoárunkká vált romantikus művek mellett. Észrevehetően jobban figyelünk azonban a közönség igényeire, így került műsorra Dvořák „Új Világ” szimfóniája, Beethoven II. szimfóniája és C-dúr zongoraversenye, valamint Brahms I. szimfóniája. Együttesünk különleges profilja, hogy sok operát ját-

szik. Ennek a műfajnak hagyománya van Szegeden. Az elmúlt három évtizedben volt kitűnő tanulni, hiszen Vaszy Viktor, Pál Tamás, Oberfrank Géza állt a zenekar élén.

Tudják-e kamatoztatni mindezt a Szegedi Nemzeti Színház operaelőadásain?

Természetesen tudjuk, hiszen ebben az évadban is több fontos bemutatónk, felújításunk volt és operajátásunk színvonalát a sikeres hazai előadásokon és külföldi turnékon is le tudjuk mérni.

Milyen állapotok uralkodnak a hangszerek területén?

A hangszerekkel kapcsolatos dolgok mindig jól működtek. Én még az előző vezetés alatt kaptam egy pár új hangszert, de ebben az évadban is bővül, frissült a hangszerparkunk. A vonósok többnyire a saját hangszereiken játszanak. Megoldottak tekinthető a javítás is, hiszen a kisebb munkákkal Hódmezővásárhelyre, Szegedre, a nagyobbakkal a hangszer forgalmazójához járunk Budapestre.

G.T.: – 12 éve dolgozom a MÁV Szimfonikus zenekarnál vezető karmesterként és ilyen minőségben gyakran dirigálok vendégként magyar és külföldi zenekarokat. A zenekarok éppen annyira különböznek egymástól, ahogy az emberek is: mindegyik más egyéniség, mindegyik más körülmények között, más vezető karmesterrel dolgozik, más-más műsorpolitikát követ, más az anyagi helyzete és hangszerellátottsága. Vendégkarmesterként éppen ezért nagyon nehéz feladat összehasonlítani ezeket az együtteseket. Az abszolút mérce tehát a szakmai mérce, amit én a magam részéről feltétlenül kiegészíték egyfajta emberi mércével. Ez még akkor is igaz, ha tudjuk, hogy egész életünk kompromisszumokból áll. Mi, karmesterek akkor tudunk igazán hatékony munkát végezni, ha gyorsan felmérjük mit lehet elérni és azt elérjük, de nem próbálkozunk lehetetlen dolgokkal.

Sajátos módon csak most jutottam el a Szegedi Szimfonikus Zenekarhoz. Nem tudom, hogy szerencsésnek mondhatom-e magam, de éppen most történtek ott óriási változások. Nem is tudtam egyebet az együttesről, hiszen semmiféle tapasztalatom, emlékem nem fűződött hozzá. Előítéletek nélkül kezdtem meg egyhetes munkám egy közepesen nehéz műsorról, amelyben Brahms I. szimfóniája, Mahler Vándorlegény dalai és Kodály Galántai táncok című darabjai szerepeltek. Hat próba állt rendelkezésemre.

– Mennyire volt elég ez a hat próba, hiszen nem dolgozott korábban ezekkel a muzikusokkal?

– Úgy gondolom, hogy ahol egy ilyen műsorra nem elég a hat próba, ott a tizenkettő is

kevés – elég volt tehát. Jól kihasználtuk az időt és az is tény, hogy bár valóban nem volt előítéletem, a zenekar jobb, mint amelyet vártam. És ha belegondolok, miért is ne lenne jó ez az együttes? Az elmúlt évtizedek még a legendás Vaszy Viktor halála után is többnyire Oberfrank Géza és Pál Tamás jegyében teltek. Mindig voltak ott jó minőségű karmesterek, akiket országszerte és Budapesten is számon tartottak. Érződik a társulaton, hogy sosem kerülhetett lepusztult szakmai állapotba, jóllehet anyagi problémák – természetesen – itt is vannak.

Egy hét alatt kiderült, hogy a zenekar nagyon szeret dolgozni, ha a munkát értelmesnek tartja és büszke vagyok rá, hogy a jelek szerint ezt a munkát értelmesnek tartották. Meglepett először, hogy mennyire fásultak a muzikusok, de ezt gyorsan sikerült feloldani és a koncert ilyen szempontból is nagyon sikeres volt.

Nagy kár, hogy a színház, ahol hangversenyterem híján a szimfonikus koncertek megszólalnak, akusztikailag elsősorban (sőt kimondottan) a prózának kedvez. Nincsenek meg azok a technikai kellékek (például hangvetők), amelyekre a hangversenyeken volna szükség. A próbatermük, amelyet ők nem szeretnek, de amelyet én szeretnék a MÁV Szimfonikus Zenekar számára biztosnak tudni, nagyon visszhangos és a dolgok elsikkadnak benne. A főpróba így megrázó meglepetésekkel szolgált, de estére én is hozzászóltam a színházi akusztikához.

– Nem tapasztalt tehát semmi olyasmit, ami a váltásból származó esetleges bizonytalanságra utalt volna?

– Annnyira nem, hogy még a változásokra egyébként a legérzékenyebben reagáló fúvósokban sem tudtam ilyen elemeket felfedezni. Karmester, tanár számára egyaránt az a legfontosabb feladat, hogy felkeltse a muzikusok (diákok) érdeklődését. Ha őket izgatja a megoldandó feladat, erőn felül képesek teljesíteni és lelkesedésük a karmesterben is hihetetlen energiákat szabadít fel. A közös munka alapján feltétlenül úgy gondolom, hogy nem tett rosszat a váltás a szegedi zenekarnak, amely komoly szakmai színvonal elérésének lehetőségét képviseli ma Magyarországon.

– Mivel indokolja azt a megfigyelését, hogy egy szimfonikus zenekar fúvósain lehet leginkább érzékelni az együttes lelki-szakmai állapotát?

– Ez az a hangszer, amely legjobban reagál használója éveinek múlására, amit csak fokoz, hogy egy-egy szólam egy-két muzikusból áll. Ha egy fúvós muzikus eltölt mondjuk harminc évét a szólam első pultjánál, előbb-utóbb úgy dönt (rosszabb esetben megmondják neki), hogy ez már nem neki való, az ő idegrend-

szere nem bírja a feszültséget, a fokozott felelősséget. Ettől a pillanattól a második szótalmot fújja, amiről sokan azt érzik, „életfogytiglan” szóló feladat. Ennél azonban ez a feladat is kényesebb. Vegyünk most egy olyan együttest, ahol a megszólaló két akkordban részt vesz mondjuk két olyan muzsikust, aki már tudomásul vette, hogy nem első, de azt már nem, hogy már nem is második, az az akkord az életben nem lesz tiszta. Azt kell mondjam, ez tipikus helyzet ma Magyarországon. Ha ebben az állapotban új szponzor, új vezetés tűnik fel a láthatáron, amelyik gyors és látványos javulást követel, először a hangzásminőséget kell megjavítani, ennek pedig éppen a fúvósok a letéteményesei. A négy szóló – első fuvola, első oboa, első klarinét és első fagott – teljes mértékben meghatározza a szólóminőséget, ami viszont alapvető benyomást is ad a zenekarról. Arról nem is szólva, hogy a művek e frekvenciált helyeinek hangzásminősége a tuttistákra is befolyással van. Hiszen még a leghátsó pultnál is azt érezheti mindenki, hogy egy jó produkcióban vesz részt, amiben neki is szerepe van, szerepe kell, hogy legyen.

Egy lépéssel később hallatszik, de komoly gond lehet az intonálási probléma, amelynek oka a szólamokban ülő korosztályok közötti különbségekben is kereshető. A hangszerek minősége, azok megfújásának minősége és e minőségek különbsége elképesztő módon érezhető, hallható a fúvós szólamokban. Az első fúvóst nem én alakítom; azt szeretem bennük, ha hallom a véleményüket arról, amit fújnak, hiszen ők szólólisták. Az igazi első fúvós a karmester egyenrangú partnere az egyéni megformálásban, akivel szinte közösen lehet kialakítani a művek egyes részeit. Egy közepe vonóskarral több munkával, esetleg egy-két szólampróbával nagyon jó produkciót

lehet létrehozni. A fúvósokra ez nem igaz. Az alapvető minőségi probléma náluk nem oldható kétszeres mennyiségű próbával. A MÁV zenekar hangzása akkor változott meg (erősen pozitív irányba), amikor két év leforgása alatt, mintegy harminc muzsikust kicserélődésével markáns generációváltás történt.

A szegedi egy hét alatt nagyon pozitív benyomásaim voltak a zenekar mentalitásáról. Látszottak azonban a problémák is és ezeket jeleztem az együttes vezetőinek, hiszen a döntéseket nekik kell meghozni. Én ugyanis vendégkarmesterként nem engedek többet magamnak mint amennyit elfogadok az én általam vezetett zenekarhoz érkező vendégkarmestertől. A döntés felelőssége a vezető karmesteré. Azt tartom helyesnek, ha változtatási szándékait előbb velem megbeszéli és én mondom (vagy nem mondom) aztán az együttes tagjainak. Nem szeretem, ha valaki például átülteti az én zenekaromat, én sem ültetgetem a szegedieket, pedig számomra meglepő módon helyezkedtek el. Tettem néhány megjegyzést erre vonatkozóan, de miután senki nem mozdult, nem kezdtem el utasítgatni a zenészeket.

– *Érezte-e már valaha, hogy a különböző zenekarokkal szembeni diplomáciája, türelme, tárgyalási készsége részben annak is köszönhető, hogy évek óta tanítja a Zeneakadémia karmesterképzős növendékeit?*

– Biztos vagyok benne, hogy a tanítás alapvetően formálja az embert. A megfelelő kommunikációra pedig nagy szükség van, hiszen itt velem egyenrangú, intelligens emberekkel dolgozunk, akiknek saját véleményük van és senkinek sem mindegy, hogy mi az. Én a világon sehol nem találkoztam olyan zenekari muzsikussal, aki az értelmes munkára nem vevő, aki mindenképpen rosszul akar játszani.

És azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy minden zenekarban számos olyan muzsikust ül, aki bármikor képes ugyanarra a zenére teljesítményre mint én, és bármikor ugyanúgy rálát egy-egy kompozícióra, mint én. Az a tíz centi, amennyivel én magasabban állok, nem jelenti azt, hogy kontroll nélkül diktátorkodhatom, és nem hiszek az ilyen típusú karmesterekben. Szerintem a jó karmester három legfontosabb erénye (az a bizonyos „három T betű”): tisztesség, tehetség és tolerancia.

Elsődleges célom mindig az, hogy az előttem ülő zenekar tagjai ne öklöbe szorult arccal-gyomorral játszanak, mindig szeressék azt, amit éppen csinálnak. Fontos természetesen az is, hogy technikailag-zeneileg jó legyen a darab. De a közönség számára is kellemesebb és meggyőzőbb egy kisebb hibától nem mentes, ám felszabadultan, belső örömmel eljátszott, mint egy makulátlanul, de kedvetlenül, félelemmel megszólaló mű. Szegeden jó minőségű és jó hangulatú hangverseny született és talán kellemes élményekkel tudtam a zenészek és a közönség életét gazdagítani. Érzésem szerint nem kell túl sok ahhoz, hogy régi „zenei” fényében tündököljön Szeged – mind ami a szimfonikus zenekart, mind ami az operatársulatot (és a kettő elválaszthatatlan munkáját) illeti. Ezt csak fűszerezi az az egyedi pikantéria, amely abból adódik, hogy a mintegy harminctagú színházi zenekart a szimfonikusokból bővítik, ha nagyobb együttest igényel a partitúra. Sőt a szimfonikus zenekar operaprodukciókban is részt vesz. Ha a két, jelenleg még különálló együttes még szorosabbra fűzi kapcsolatát, akkor itt komoly eredmények várhatók. Én tiszta szívemből kívánom, hogy így legyen.

Tóth Anna

Lappangó milliárdok – mi van és mi lesz az állami tulajdonú hangszerekkel?

A témát a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnál történt változások aktualizálták, jöllehet évek óta fel-felröppen a kérdés: mi van az állami tulajdonú hangszerekkel? A kérdés természetesen elsősorban a kincset érő vonósokra, értékes zongorákra vonatkozik, hiszen a fúvós hangszerek gyorsabban amortizálódnak, a folyamatos technológiai újítások hamar elavulttá teszik a még jó állapotban lévő instrumentumokat is. A kérdés tehát először Semmelweis Tibor hangszerész mestert, igazságügyi szakértőt illetve, aki külföldi kollégája segítségével értékelte újra legértékesebb vonós hangszereinket. Utána Edvi Péter miniszteri biztost kérdeztem, hiszen a Nemzeti Filharmonikusoknál végzett egyik első munkája az együttes tulajdonát képező zongorák és egyéb hangszerek leltározása, értékelése.

– Az, hogy valami állami tulajdon, elég rosszul bejártatott fogalom, hiszen jelenleg a magyarországi, állami tulajdonban lévő hangszerállomány is nagyon sokféle módon csoportosítható. Mi ennek az oka és milyenek a mai tulajdonviszonyok?

S.T.: Ezek a tulajdonviszonyok még akkor keletkeztek, amikor az állam volt a mecénás és

az intézmények hangszerellátottsága elsősorban társadalmi kapcsolatokon múlt. Ugyanezen tényezők szerepet játszottak akkor is, amikor az így beszerzett hangszereket, vagy